

09.02.2022

Група № 34

Урок № 21-22

Тема уроку: «Література письменників-емігрантів. «Празька школа» української поезії. Творчість Євгена Маланюка. Художнє осмислення героїчної і трагічної історії України, оптимістичний висновок про її майбутнє у вірші «Уривок з поеми».

Мета уроку: дослідити історичні умови й функціонування української літератури за кордоном, причини другої хвилі еміграції українців, створення «празької школи» української поезії; стисло оглянути творчість представників «празької школи»; розвивати навички сприймати розвиток літератури в історичному контексті; виховувати почуття патріотизму.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте ст. 151-154 у базовому підручнику: *Українська література (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 256 с.*

2. **Перегляньте відео до уроку на YouTube:**

https://www.youtube.com/watch?v=xxXZvqyjBc8&ab_channel – про Євгена Маланюка.

3. **Законспектуйте матеріал до уроку в робочому зошиті (основне):**

Література української діаспори або еміграційна література — література написана українськими письменниками в еміграції, які з політичних, економічних, релігійних причин виїхали з України на постійне або тривале проживання за кордоном. Діаспорна література — результат переселення літераторів насамперед через численні політичні репресії на території України у ХХ ст. Коли в СРСР єдиним офіційним стилем мистецтва було проголошено соціалістичний реалізм, письменники-емігранти мали більшу свободу художнього вираження, а також можливість критично осмислювати події в Україні. Таким чином українська діаспорна література ХХ ст. розвивалася паралельно з іншими європейськими літературами в той час, коли в Україні ці процеси були зупинені і замінені в значній мірі суто пропагандистською та про-радянською літературною продукцією.

Перша хвиля української еміграції на межі XIX-XX ст. уважається трудовою, тож вона представлена скромними літературними набутками, що

з'явилися переважно в США та Канаді. Зокрема, це жанр заробітчанських та емігрантських народних пісень, які дійшли до нас у збірниках Володимира Гнатюка, Філарета Колесси та інших фольклористів.

Друга хвиля еміграції була пов'язана з поразкою національно-визвольних змагань. Саме ця хвиля принесла значні літературні твори та саму атмосферу живого літературного процесу. Тож перші значні українські літературні угрупування з'явилися в 1920-х рр. До них належали передовсім Празька школа (Юрій Липа, Юрій Клен, Олег Ольжич, Олена Теліга, Євген Маланюк, Наталя Лівицька - Холодна та ін.) в Чехословаччині та групи «Танк» та «Ми» в Польщі.

Наступна хвиля українських письменників-емігрантів була спричинена Другою світовою війною. Завдяки свободі самовираження в еміграції з'явилося багато оригінальних літературних творів, які продовжували модерністську традицію обірвану в УРСР політичними репресіями. Так, у післявоєнній Німеччині від 1945 до 1948 р. активно діяла організація українських письменників «Мистецький український рух» (Іван Багряний, Віктор Петров, Юрій Косач, Ігор Костецький та ін.), очолювана Уласом Самчуком. У МУРі були й літературні критики, серед яких Юрій Шевельов, Володимир Державин та Віктор Петров. Важливим завданням для себе письменники діаспори бачили також переклади сучасних їм літературних творів. Активними перекладачами були Ігор Костецький, Олег Зуєвський та Михайло Орест.

Після переселення значної частини українських емігрантів за межі Німеччини літературні об'єднання виникали в англомовних країнах. Так, у 1954 р. аналогом МУРу постало об'єднання письменників «Слово», у якому згуртувалися прозаїки, поети, драматурги, літературознавці (Григорій Костюк, Юрій Шерех, Василь Барка, Тодось Осьмачка, Улас Самчук, Докія Гуменна, Ольга Мак та ін.).

Особливо яскравою була творчість неформального об'єднання поетів під назвою Нью-Йоркська група (Юрій Тарнавський, Емма Андієвська, Богдан Рубчак, Богдан Бойчук, Марія Ревакович, Роман Бабовал та ін.). Їхні твори відзначаються модерністською елітарною естетикою і віддалені від політики.

Зі здобуттям Україною незалежності значно почастішали контакти «материкових» і діаспорних письменників. Загалом література діаспори дедалі більше інтегрується в загальноукраїнський літературний процес.

- **«Празька поетична школа»**

Назва «Празька школа», яка об'єднала самобутніх і близьких за світоглядом поетів, а саме — Юрія Дарагана, Євгена Маланюка, Леоніда Мосендуза, Юрія Клена, Олега Ольжича, Наталю Лівицьку-Холодну, Юрія Липу, Олексу Стефановича, Оксану Лятуринську, Галю Мазуренко, Олену Телігу, Андрія Гарасевича та інших, уперше була вжита професором Володимиром Державиним у роботі «Три роки літературного життя на еміграції (1945-1947)».

«Пражани» були своєрідним «творчим клубом», у якому циркулювалася низка художніх, філософських, політичних, ідеологічних тощо ідей, котрі поділялися співрозмовниками. Тому маємо справу з «нестандартним» колективним явищем в історії української літератури, яке, попри окресленість однією назвою та певною співзвучністю тих чи інших ідей, образів, мотивів у творчості поетів, передбачає розмову про доволі насищені, різnobарвні, глибоко самобутні і самостійні художні практики «пра-жан», об'єднані лише певними загальними рисами.

Суттєвим аргументом на користь назви «Празька школа» є географічний чинник. Не слід забувати, що становлення поетів як індивідуальних творчих особистостей відбулося в Празі 20-х рр. ХХ ст., де більшість із них навчалися, відвідували лекції чи викладали в місцевих закладах та інших навчальних установах: Карловий університет (О. Стефанович, О. Лятуринська, О. Ольжич, Н. Лівицька-Холодна, А. Гарасевич), Український Вільний Університет (О. Стефанович, О. Ольжич, А. Гарасевич), Українська господарська академія (Є. Маланюк, Л. Мосендуз), Український високий педагогічний інститут ім. Михайла Драгоманова (Ю. Дараган, О. Теліга, Г. Мазуренко), Українські студії практичного мистецтва (О. Лятуринська, Г. Мазуренко). Міжвоєнна Прага, по суті, перетворилася на один із найбільших мегаполісів українського наукового, літературного та політичного життя на еміграції.

За своїм стилем «пражани» були неоромантиками, але філософською заглибленістю й любов'ю до класичних форм споріднювались з київськими неокласиками.

Їхні твори відбили болісні роздуми над причинами поразки у визвольній війні. Вони сформулювали свою концепцію людини. Це — духовно сильна й вольова особистість, національно свідомий українець, який з ідейних переконань віддасть життя за незалежність України. Волелюбність, мужність, почуття

відповіальності перед поневоленою батьківщиною, щирий патріотизм — основний пафос їхньої творчості.

4. Запишіть у робочому зошиті біографію та огляд творчості Є. Маланюка.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net .

У темі листа вкажіть ваше прізвище, предмет, номер групи та № уроку.